asiasana

1/01
28. vsk.

arkistoihin
eksynyt s.16

kiasma verkossa
ja kirjastona s.19

levyarvostelussa
aavikko s.22

ministeriö infolaisen
työpaikkana s.10

musiikkikirjastonhoitajia
kaivataan! s.14

udk:n hallituksen esittely s. 6

asiasana

osoite:
c/o informaatiotutkimuksen
laitos
pl 607
33101 tre

email:
asiasana@uta.fi

painopaikka:
juvenes print
tampere 2001
issn 0356-0139

toimittajat:
katja hilska, vast. toimittaja
kyösti mäkelä
mikko saari
nimimerkki *octopus archivus*

valokuvat:
katja hilska
spinefarm

kansi:
katja hilska

taitto:
katja hilska

sisältö:

vastaavan toimittajan palsta 3

puheenjohtajan palsta 4

hallitus tiedottaa 5

udk:n uusi hallitus 6

informaatikkona ministeriössä 10

satunnainen infolainen 13

musiikkikirjastonhoitajia kaivataan! 14

arkistoihin eksynyt 16

kiasma - portaali luovuuteen 19

millaista on kirjastotyö kiasmassa? 20

aavikko 22

päätoimittajan mietteet

Asiasanan päätoimittajuus vaikutti kiinnostavalta jo silloin kun kirjoitin siihen ensimmäisen juttuni joskus pari vuotta sitten. Tuolloin opiskelin Turun yliopistossa ja vietin aikani maapallon esihistoriaan ja geologisiin kausiin perehtyen. Vuoden opiskelun jälkeen huomasin että houkuttelevalle paleontologin elämänuralle oli liian kivinen ja kuoppainen tie. Päädyin suorittamaan vuodeksi media-alan perusopintoja. Yhä tunsin olevani hakoteillä ja lopulta jatko-opiskelu vei voiton työelämästä.

Erilaisten valintaoppaiden ja hakuprosessien jälkeen sain hyväksymiskirjeen informaatiotutkimuksen laitokselta. Paikkakunnan vaihtokin tuntui mukavalta, koska tunsin Tamperetta jo jonkin verran.

Halusin hyödyntää media-alan oppejani ja ylläpitää opittua, joten Asiasanan vastuutoimittajuus tuntui erittäin kiinnostavalta. Ja kiinnostavaa se on kieltämättä ollutkin. Ehkä ne vartiomiehet joihin törmään laitoksen mikroluokassa puoliltaöin eivät uskoisi väitettäni. Saan kuitenkin kirjoittaa - vieläpä julkaista! - ja siinä samassa tutustua ihmisiin, paikkoihin, ajatuksiin. Ehkä opin pikkuhiljaa näkemään mitä koko informaatiotutkimuksen kenttä pitää sisällään.

Olen myös ottanut käytäntöön jotakin media-luennoilla opittua. Ensinnäkin tarkkailen lehden tasapuolisuuden toteutumista. Olen pyrkinyt mahdollisuuksien rajoissa käsittelemään kattavasti erilaisia informaatiotutkimusta koskevia aiheita. Tässäkin numerossa on juttuja arkistoista, kirjastosta, internetistä ja tietopalvelusta. Lähestymistapani on ylipäätään hyvin käytännönläheinen; opiskelu, työpaikat, käyttäjien näkökulma.

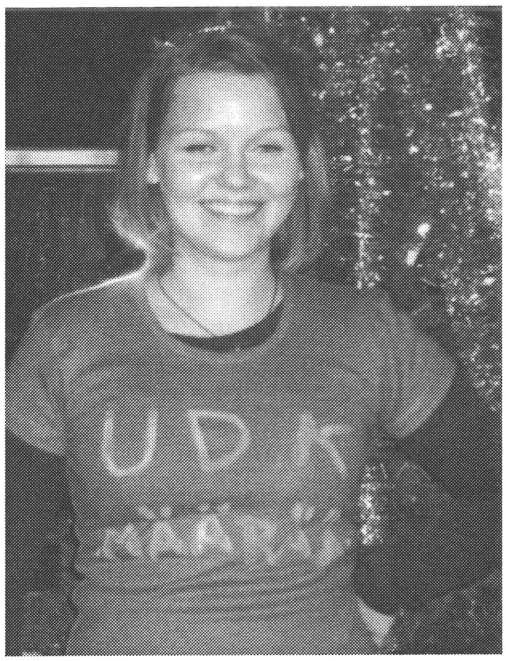
Toiseksi olen hyödyntänyt tehokkaasti verkkoa tiedonhankinnassa. Lähettänyt sähköposteja, surffaillut etsien kiinnostavaa kerrottavaa ja onkinut lisäinformaatiota sivuilta. Välillä tunnen langenneeni copy-paste -luovuuteen. Minkäs sille voi kun jotkut sanovat asiat niin tismalleen. Sitähän voi kutsua myös lähteiden kunnioitukseksi.

Toivon että viihdytte lehden parissa. Lisäksi toivon palautetta sisällöstä, käsitellyistä aiheista, mitä tahansa kommanttia. Myös aihe-ehdotuksia saa lähettää.

Katja Hilska

katja.hilska@uta.fi

Alku aina vaikea...

Taas tuli aika, jolloin voi aloittaa kaiken puhtaalta pöydältä, niin kuin sanonta kuuluu. Vuosi vaihtui, lukukausi vaihtui, ainejärjestömme hallitus vaihtui. Kaikki on uutta ja raikasta.

Voi voi, mutta kuinka kauan. Heti se alkoi, suunnitelmien teko, seminaarien pykääminen ja loputon pähkäily, ja heti kun saa yhden asian pois alta, niin lisää tulee tuplaten tilalle. Mutta mikä olisi sen kamalampaa kuin tekemättömyys? Ikuinen kirous niille ihmisille, jotka eivät osaa olla tekemättä, jotka eivät osaa laiskotella ilman huonoa omaa tuntoa tekemättömistä puuhista, jotka tunkevat itsensä joka paikkaan tekemään kaikkea. Siis tämä on niin minua, osa sitä jatkuvaa olemista, jos ei stressiä tentistä niin sitten kesämökin saunanrakennuksesta isän kanssa tai kaverin syntymäpäiväjuhlista.

Syksyllä minulla ei ollut vielä aavistustakaan puheenjohtaja pestistä, mitä se on tai että minä sitä ylipäänsä hoitaisin. Muutaman kerran kuulin että sinähän siihen voisit ryhtyä ja otin sen lähinnä hauskana jutusteluna. Ja kas kummaa, jotenkin vain homma meni niin, että siihen pestiin suostuin sitä enenpää ajattelematta. Pitäähän ihmisellä puuhaa olla. Aluksi iski pakokauhu, mitenkäs tästä nyt suoriudutaan, miten mun aika ikinä riittää, entäs opiskelu, apua apua...

Nyt on jo kaksi hallituksen kokousta takana. Ensimmäinen meni lähinnä hallituspaikkojen jaossa ja tiedekuntauudistuksesta keskustellessa, ja toinen kevättä suunnitellessa. Hienoa hommaa! Porukka innoissaan suunnitteli kevättä, ainoa minulle jäävä tehtävä tuntui olevan hillitseminen, ettei mennä asioiden edelle. Intoa puhkuen siis käymme tositoimiin, ja nyt tuntuu, että mikään ei mene mönkään tai ei ainakaan totaalisesti. Emmeköhän jaksa puurtaa, ensin kevään ja sitten syksyn, ja sittenhän on jo taas uusi kevät ja uudet kujeet. Hei, kesä unohtui...

Ja loppujen lopuksi, mikään homma ei tunnu enää pahalle, kun sen kerran saa alkuun, oli kyseessä sitten siivoaminen, esseen kirjoitus, tenttiin valmistautuminen tai ainejärjestön ohjelma. Kärsimysten kautta voittoon, ei tulosta ilman tuskaa ja niin edelleen.

Ai niin,
...mutta lopussa kiitos seisoo.

Sanna Leppäniemi
puheenjohtaja
sk65972@uta.fi

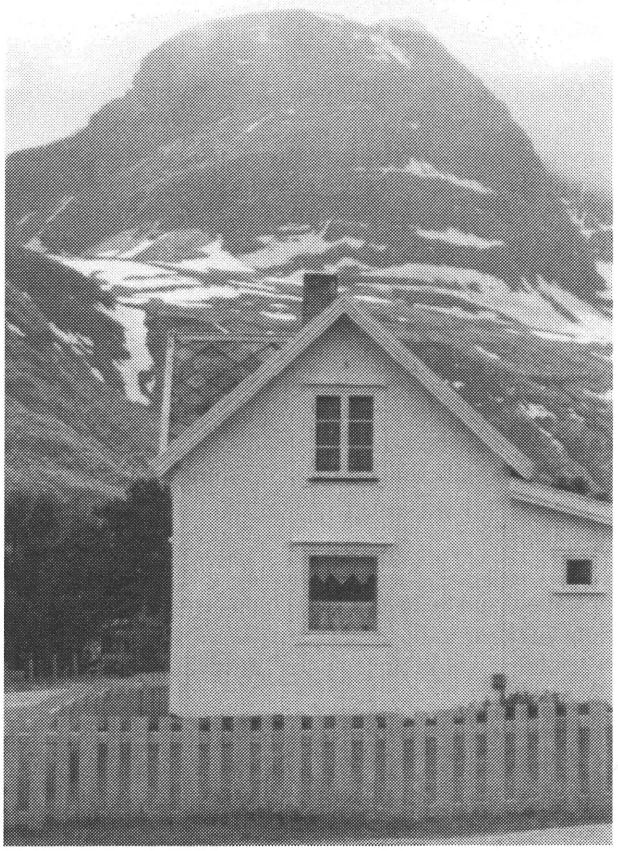
mitä hallitus hautoo..?

Mitä innokkaalla hallituksellamme on sitten mielessä? Kukin on tietenkin suuntautunut oman tehtävänsä mukaan, kuten tiedotusvastaava tiedottamaan. Ympäristövastaava Anni on ehdottanut **retkiä luonnon helmaan** (ettei unohdettaisi miltä se luonto näyttää) sekä "ekohenkistä hippaamista" - mitä ikinä se pitääkään sisällään. Kulttuurivastaava Juuso on ehdottanut **peli- ja leffailtoja**. Illat toteutettaisiin joko jossain yleisissä tiloissa tai sitten jonkun kotona. Toisen koti on vaan monelle ihmiselle niin pelottava paikka, että ehkä on parempi pitäytyä julkisilla paikoilla.

Tuoreimpana tapahtumana on **udk:n ystävänpäivänbileet 14.2. Domus-klubilla**. Bilevastaava Marianne on järjestämässä myös perinteistä **Kintulampi**-reissua huhtikuussa 27.-28.4. Yhteisprojektina hallitus on päättänyt **excursiosta Jyväskylään**, jossa tutustuttaisiin esim. kaupungin yliopistoon ja kirjastoon, Keski-Suomalaisen arkistoon ja mahdollisesti johonkin alamme yritykseenkin.

Viime kokouksessa puhuttiin myös **tutor-toiminnasta**. Projekti täytyy aloittaa jo kevään aikana, materiaalia tehtävä ja toimintaa suunniteltava. Kaikkihan muistamme arvokkaan udk-oppaan jonka saimme hyväksymiskirjeen mukana? Tutor-toimintaan liittyen myös **keväiset lukiokäynnit** tulivat esille. Nokian lukiossahan udk:laiset ovat käyneet jonkun kerran puhumassa oppiaineemme puolesta, mutta piiriä voisi ehkä laajentaakin. Tähän tehtävään sopivat varsinkin nuoremmat jäsenemme, sillä lukiolaiset ovat yleensä jonkin verran pelokkaita vastaamaan.

Kansainvälisyysvastaava Pirjo koordinoi **sähköpostikirjeenvaihtoa Ranskaan**. Kyseessä on sikäläinen informaatiotutkimuksen opinahjo ja kirjeenvaihdon tarkoituksena olisi sekä vaihtaa tieteeseen ja opiskeluun liittyviä ajatuksia että kenties siinä sivussa tutustua vähän ihmisiinkin.

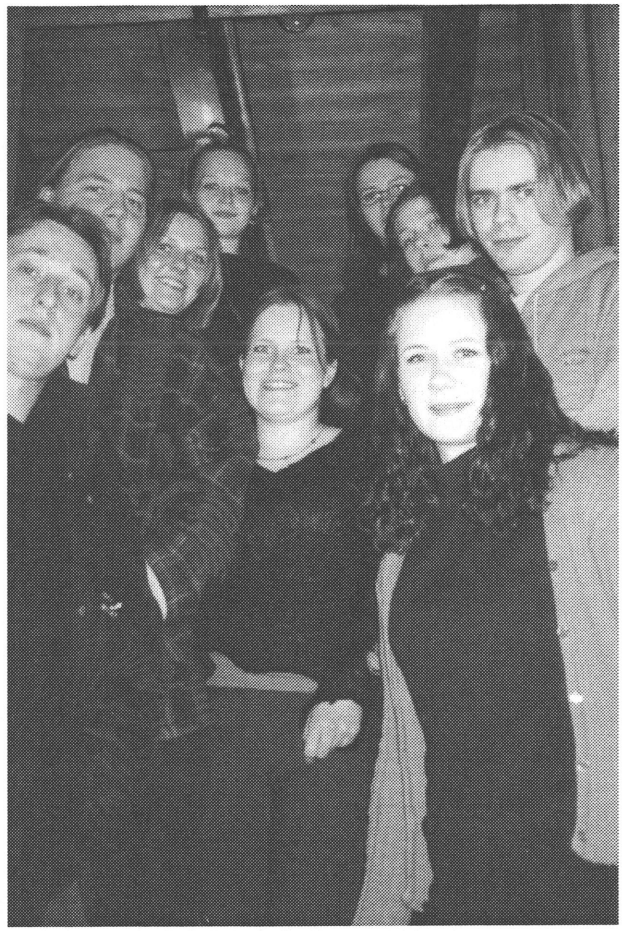
Timo huolehtii liikuntavastaavana udk-laisten ruumiinkunnon hoitomahdollisuuksista. Ainakin perinteiset **sählyvuorot** tulevat jatkumaan. Kaikkihan odottavat innolla helmikuun 10. päivä pidettäviä **kyykän maailmanmestaruuskisoja**, jotka sijoittuvat Hervantaan. Udk:ta on edustamassa peräti kaksi joukkuetta. Suurimpana ja kunnianhimoisimpana projektina on udk:n kesätoiminta, joka toteutuessaan toisi meille kaikille aurinkoisia hetkiä ja rikkaita muistoja.

Hallituskaan ei pysty kaikkeen yksin - jäsenet, tulkaa mukaan toimintaan!

Katja Hilska
tiedotusvastaava

Hallituksen esittely
- udk:n uudet kasvot vuodelle 2001

Uusi hallitus koottiin udk:n pikkujouluissa viime vuoden lopulla. Ensimmäinen uuden hallituksen kokous pidettiin joulukuussa ja toinen Telakalla tammikuun puolivälissä. Vallankahvalaiset suhtautuvat innokkaasti udk:n toimintaan ja osaksi opiskeluunkin.

Ylärivissä Anni, Milla, Sanna ja Mari, keskellä Juuso, Marianne ja Timo, alimpana Markku ja Pirjo.

Sanna Leppäniemi, hallituksen puheenjohtaja

Sannan vuodet ovat kauniit ja kunnioitettavat 26. Yliopistossa hän opiskelee toista vuottaan. Asuinpaikka löytyy Rautatieaseman kulmilta, ihan keskustasta.

- Vaasasta olen muuttanut Tampereelle muutamia vuosia sitten, hyvä mesta tämä kaupunki!

- Olen ollut baarimikkona täällä Tampereella, viimeksi Café Europassa. Olen työskennellyt ravintola-alalla nelisen vuotta ja viime kesänä lopetin ne työt ainakin toistaiseksi. Olen valmistunut Pirkanmaan Hotelli- ja Ravintolaoppilaitoksesta 1998, mutta enpä jaksanut siltä saralta loppuiäkseni töitä ajatella...joten infoa siis.

- Hallituskauden missio? Kai tässä tarkoituksena on pyörittää villisti tämä kausi UDK:n toimintaa, keksitään jotain kivaa kevääksi...ja tietty syksyksi. Tarkoituksena yrittää saada paljon porukkaa mukaan meidän toimintaan ja aktivoida rivijäseniäkin osallistumaan sankoin joukoin.

- Vapaa-ajasta osa menee baareissa luuhatessa, lemmikkien kanssa häslätessä, UDK:n parissa... Kirjojakin tulee luettua jos on aikaa.

- Mikä on parasta yliopistossa?
- Vapaus, ilman muuta. Niin ja koulutus, eikös sitä loppujen lopuksi tässä haeta.

- Onko info intohimosi?
- Ilman muuta!

Mari Saikkonen, varapuheenjohtaja ja koulutuspoliittinen vastaava

Mari opiskelee kolmatta vuottaan yliopistolla. Hänkin on vielä nuori, 24-vuotias, ja asuu Sorsapuiston laidalla. Muutamien välivuosien jälkeen Mari ajautui opiskelemaan infoa. Parasta ja pahinta yliopistossa on akateeminen vapaus.

- Hallituskautesi missio eli mitä aiot tehdä hallituksessa udk:n hyväksi?
- Huolehtia opetuksen laadun säilymisestä ja parantamisesta, tiedottaa opiskelijoita koulutukseen liittyvistä asioista sekä toimia opiskelijoiden ja laitoksen välisenä linkkinä em. koskevissa asioissa.

- Mitä vapaa-aika tarkoittaa?
- Lusmuilua, rakkautta ja musiikin kuuntelua.

- Onko info intohimosi?
- Nykyään kyllä ehdottomasti.

Milla Roine, hallituksen sihteeri

25-vuotias karateka asuu Kalevassa ja opiskelee ensimmäistä vuottaan yliopistossa. Taustalla Millalla on yo-merkonomi koulutus, eli ylioppilaskirjoituksissakin on käyty. Myös kokemusta työelämästä on jo karttunut: viime aikoina etenkin kivimurskainten varaosien myyminen. Karaten lisäksi Milla harrastaa uintia ja elokuvia. Yliopistossa on parasta vapaus valita aikataulut, sivuaineet yms.

- *Onko info intohimosi?*
- Yhdistettynä muutamien muiden aineiden kanssa luultavasti mielenkiintoinen soppa. Ainakin toivottavasti !

Markku Pitkänen, talousvastaava

Markku "Make" Pitkänen, 23, opiskelee toista vuottaan yliopistossa.
- *Asuinpaikka Tampereella?*
- Olen Kalevan mafian jäsen.

Keväällä 1998 Markku sai valkolakin ja loppuvuosi meni valtion täyshoidossa (lue: armeijassa).
- Kotiutumisen jälkeen alkuvuosi 1999 Stora Enson risutehtaassa orjana, josta päädyin tänne infoilun ihmeelliseen maailmaan...

Hallitusmissionaan Make yrittää olla sotkematta udk ry:n tilejä. Hänellä ei kuulemma ole aiempaa kirjanpitokokemusta.

- *Entä vapaa-ajan harrastukset?*
- Urheilulliselta puolelta udk:n sählyvuoroilla reikäpallon hakkaus sekä kaikenlainen penkki/sohvaurheilu. Vastapainoksi uhkaavalle ylikunnolle keskiolutkulttuurista nauttiminen. Parasta yliopistossa on akateeminen vapaus. Infon intohimokkuudesta kilpailevat vain suklaa ja South Park.

Timo Aalto, liikuntavastaava

Kalevassa asuva 22-vuotias mies on tullut "keskinkertaisesta tai vähän alle" lukiosta sodan kautta tänne.

- Vapaa-aikana luen, soitan kitaraa ja pörrään netissä aivan liikaa. Parasta yliopistossa? Vapaus! Ironista sinänsä, että sitä joutuu ensin vetämään hampaat irvessä 12 vuotta päästäkseen oppilaitokseen jota arvostaa...

- *Nii-in. Onko sulla hallituskautesi ajaksi suunniteltu joku missio?*
- Levittää jälkipelin ilosanomaa.

- *Entä onko info intohimosi?*
- Voi kyllä...erityisesti disinformaatio...

Pirjo Pelto, kv-vastaava

Vuoden ´79 mallia oleva kansainvälinen nuorineito on kotoisin Hämeenlinnasta ja asuu nykyisin Tampereen Kalevassa. Pirjo opiskelee ensimmäistä vuottaan yliopistossa.

Viime vuosi meni vielä TAMK:ssa liiketaloutta lukiessa. Pirjo lähti sieltä koska "halusi yliopistoon." Vuosi -97 vaihto-oppilaana Australiassa Perthissä ja ylioppilaskirjoitukset 1999. Vapaa-ajanharrastuksikseen Pirjo mainitsee salibandyn ja kaikenlaisen muun urheilun. Yliopistossa on parasta vapaus.

- *Onko info intohimosi?*
- Hmmmmmmm... eipä taida..

Takarivissä Markku, Timo, Pirjo, Anni ja Milla. Edessä Sanna ja Marianne.

Anni Järvelin, ympäristövastaava

Anni on infossa ensimmäistä vuottaan. Aiemmin hän on kuitenkin opiskellut avoimessa valtio-oppia ja sosiologiaa. 20-vuotias "pikkujouluenkeli" asuu Hervannassa. Hallituskauden missio kuuluu: "Udk on nostettava tuntemattomuuden syvistä syövereistä kaikkien tamperelaisten tietoisuuteen! Vähintään..." Pääasiallisena keinona Anni mainitsee tutustumisen yhdessä luonnon ihmeisiin sekä ehkä myös ekohenkisen ja reippaan punaposkisen hippaamisen. Vapaa-ajan harrastuksiin kuuluu spinning ja body combat.

- Millainen laji on body combat? Kumman kannattaa olla enemmän varuillaan pimeässä, sinun vai vastaantulijan?
- ...Err. Kyllä mä aina enemmän luottaisin vikkeliin jalkoihin kuin taistelutaitoihini. Combat on harmiton aerobic-muotoon rakennettu karatea, nyrkkeilyä ja tai jia yhdistelevä laji, jossa ei oteta ollenkaan kontaktia vastustajaan. Idea on lähinnä hauskanpito ja riehuminen. Kai siinä silti teoriassa lyönti- ja potku tekniikoita oppii...

- Parasta yliopistossa?
- Monesta nniiiin hyvästä asiasta on vaikea nimetä parasta...
- Info onko intohimo? Absolument!

Marianne Partanen, bilevastaava ja sosiaalipoliittinen vastaava

Myös Marianne edustaa vuosikertaa 1979.
- Kuopiossa olen syntynyt ja ylioppilaaksi kirjoitin samaisesta kaupungista Kallaveden lukiosta. Sen jälkeen vietin vuoden Helsingissä työn parissa. Töissä olin mm. numeropalvelussa. Sitten päädyinkin tänne Tampereelle. Nykyisin minut voikin bongata yliopistolta "opiskelemassa" sekä parinkin Rimin kassatätinä.

Marianne asuu Tampereella Härmälässä. Vapaa-aikana hänet saattaa löytää liikunnan parista (aerobic, punttisali).

- Muuten kulutan vapaa-aikaani touhutessa kavereiden kanssa mitä kummallisempia asioita. Shoppailukin taitaa jo käydä harrastuksesta. Mulla on ihana Netta-kisu, joten senkin kanssa kulutan aikaani. Viikonloppuisin parhaiten minut taitaa löytää Tampereen yöstä...
Parasta yliopistossa on jälleen vapaus.
- Kun ei oo luentopakkoja. Aamulla saa nukkua pitkään.

- Onko info intohimosi?
- Tottakai! Ei ehkä ihan ensimmäinen, mutta hyvällä sijalla kuitenkin....

- *Missio hallituskaudelle?*
- Koska olen sopovastaava hommaan tietenkin opiskelijoille paljon rahaa ja bilevastaavan ominaisuudessa keksin kuinka saammekaan kaikki nämä ylimääräiset pennoset tuhlattua.

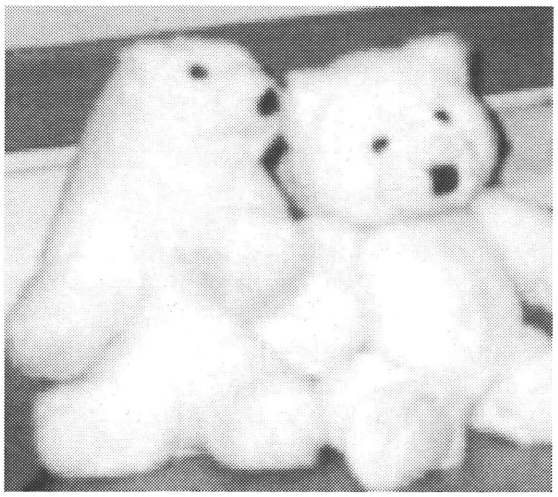
Katja Hilska, tiedotusvastaava

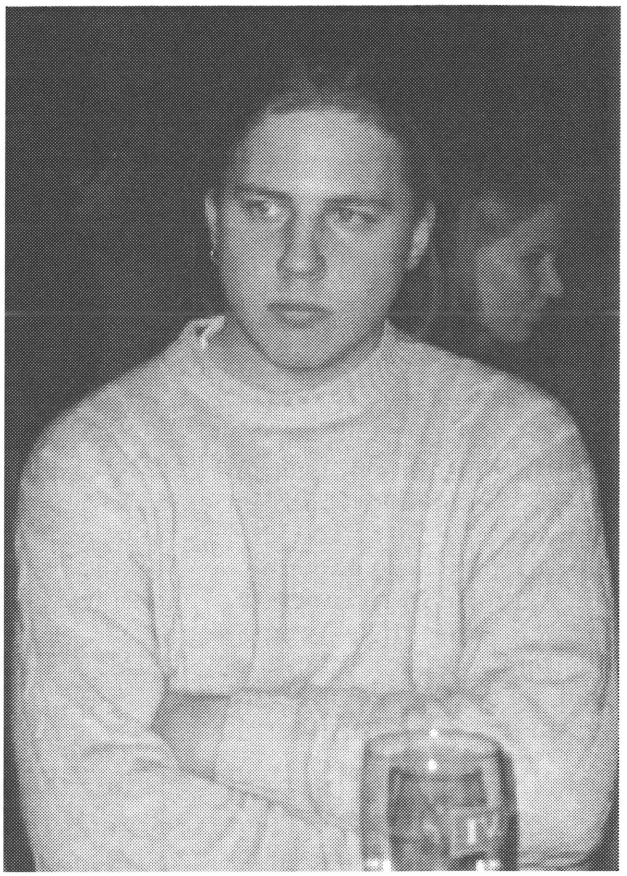
- Olen 24 ja asun Tampereella lähellä YO-taloa. Metsoon on alle minuutin kävelymatka.

- Opiskelen ensimmäistä vuotta informaatiotutkimusta mutta taustalla on jo puolitoista vuotta Turun yliopiston geologian laitoksella. Alunperin menin suoraan peruskoulusta hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokseen josta valmistuin viiden vuoden jälkeen alan esimieheksi. Sieltä geologiaan, mutta huomasin pian ettei ole oikea ala vaikka kiinnostavaa olikin. Puolisen vuotta olin töissä yhdessä mainostoimistossa Turussa ja sen jälkeen suoritin vuoden verran media-alan opintoja. Siellä käytiin läpi journalistista kirjoittamista, vähän nettiasioita ja mm. kuvan käsittelyä. Sitten hain tänne ja pääsin nippanappa sisään.

- Eräänlaisena harrastuksena osallistun turkulaisen tekno-organisaation toimintaan. Toimin X-Rust ry:n hallituksen varapuheenjohtajana ja vastuualueenani on sielläkin tiedotus. Udk:n hallituksessa voisin yrittää parantaa sekä ryhmän sisäistä että ulospäin suuntautuvaa viestintää.

- Yliopistossa parasta on vapaus ja valintojen mahdollisuus. Info on tällä hetkellä ehdoton intohimoni, kaipa se vielä joskus ajautuu kakkossijalle...

Juuso Kangaspunta, kulttuurivastaava

Juuso, 24, on infoilijana ensimmäistä vuottaan. Taustalla vaikuttavia tekijöitä ovat "opiskelu, työ ja satunnainen matkailu". Tampereella Juuso asuu Härmälässä.

- Tulevan hallituskauden missiona leipää ja sirkushuveja. Suunnitelmissa on myös elokuvailtoja, peli-iltoja, teatteria ym. Olen vastaanottavainen ajatuksille.

- Ei opiskelun ohella mitään ehdi harrastaa, no ehkä hieman lukemista ja liikuntaa. Parasta yliopistossa on akateeminen vapaus ja suht. täyspäiset ihmiset.

- *Onko info intohimosi?*
- Tjaaa...

Teksti ja kuvat: Katja Hilska

Pölyt pois

Informaatikkona ministeriössä

Valtion ministeriöissä on töitä informaatioalojen ammattilaisille. Niiden imago jää ehkä jälkeen uuden talouden vetureista, mutta ainakin työympäristönä ministeriö kuulostaa paljon terveemmältä paikalta.

Eeva-Maria Suikkanen työskentelee tyylikkään informaatikko-tittelin alla valtiovarainministeriön tietopalvelussa. Yksinkertaisesta tittelistä huolimatta toimenkuva on varsin laaja.

- Tiedonhaku, ministeriön intranetin kehittäminen ja päivitys, tietokantojen ja verkkotiedonlähteiden käytön opettaminen henkilökohtaisesti ja kursseilla. Tietokantojen (esim. uutispalvelujen) hankkiminen ministeriön käyttöön, valtioneuvoston tietopalvelujen yhteistyöryhmissä toimiminen ja vähän perinteisiä kirjastohommiakin.

Työn vaatimuksiin voi vastata sekä opiskelulla että kokemuksen kautta. Valitettavasti kaikkia asioita ei yksinkertaisesti ehdi opiskella, vaikka hyödyksi olisivatkin.

- Työharjoittelu oli tietysti se syy, miksi pääsin nykyiseen työhöni. Mutta opinnoista tärkeiksi ovat osoittautuneet hypermedia,yleinen tietotekninen osaaminen sekä kaikki kielet.

- EU-asiat ovat ministeriössä tärkeitä ja minulla ei ole niistä mitään koulutusta. Tähän liittyen myös ranskan kielen taito olisi hyödyllinen.

...meidän alallamme mitä kummallisemmatkin aineyhdistelmät voivat soveltua täydellisesti johonkin työhön...

Eeva-Maria kertoo, että ministeriön toimialan ymmärtämiseksi myös kansantaloustieteen opinnot olisivat olleet hyödyllisiä. Aikuiskasvatus helpottaisi koulutustyössä ja hypermedian lisätaidot ja tiedotuksen alkeet olisivat myös hyödyksi.

- Eli jo lyhyenkin työssäolon jälkeen voi todeta, että uusia asioita pitäisi opiskella koko ajan!

Eeva-Maria ei ole luopunut jatko-opiskeluaikeistaan, vaan on aikeissa palata esim. yliopistolle kehittämään omaa osaamistaan.

- Varmasti! Olen kyllä ollut niin vähän aikaa vasta töissä, että en tiedä, mikä olisi loppujen lopuksi kaikkein hyödyllisintä. Mutta alaa on seurattava koko ajan.

Entä millaisia ainevalintoja nykyisten opiskelijoiden kannattaisi tehdä? Eeva-Maria luki kaupallisia sivuaineita (markkinointi, yrityksen hallinto). Hän arvelee, että myös tiedotusoppi-hypermedia -yhdistelmästä olisi hyötyä hyvin monenlaisiin tehtäviin.

- Tosin meidän alallamme mitä kummallisemmatkin aineyhdistelmät voivat soveltua täydellisesti johonkin työhön.

Eeva-Marian opinnot ovat gradua vaille valmiit. Urakkaan on kuitenkin jo käyty kiinni ja graduaineiston keruu on työn alla.

- Aiheena on VM:n asiakirjahallintajärjestelmän ei-käyttäjät. Aion haastatella muutamaa virkamiestä, jotka eivät ole ruvenneet käyttämään järjestelmää, ja selvittää syitä käyttämättömyyteen.

Graduprosessi alkoi viime keväänä, kun Eeva-Maria meni Savolaisen gradu-ryhmään. Hän halusi tehdä gradun työpaikkaansa liittyvästä asiasta, koska tällöin on enemmän paineita saada se tehtyä.

Entäpä kiinnostus alan tutkimusta kohtaan?

- En aio osallistua alan tutkimukseen, enkä lue aktiivisesti tutkimusjulkaisuja paitsi nyt graduun liittyen. Tutkimusta on kuitenkin hyvä seurata edes vähän, jotta tietää missä mennään.

julkishallinnosta!

Ministeriö työympäristönä

- Työskentelet laitoksessa, joka useimpien korvaan kalskahtaa byrokraattiselta, jäykältä, harmaalta, pölyiseltä... kerrassaan ikävältä. Miten vastaat näihin syytöksiin, Eeva-Maria?

- Hehheh, onhan tämä erilainen kuin joku trendikäs uusmediapaja, mutta on tämä huomattavasti rennompi paikka, kuin mitä itse kuvittelin tullessani tänne kesäharjoittelijaksi. Ikävää ei taatusti ole, työtehtävät ovat sen verran monipuolisia ja virkamiehetkin ovat yllättävän rentoa porukkaa! Ja on mielenkiintoista olla työssä paikassa, josta puhutaan melkein joka iltauutisissa, tässä tuntee olevansa eräällä tavalla vallan ytimes-sä. Ainakin minua kiinnosta-vat nykyisin julkisen puolen asiat paljon enemmän kuin ennen tänne tuloa.

Eeva-Maria kertoo VM:n hallinnonalaan kuuluvan myös hallinnon kehittämisen, johon sisältyy esim. sähköisten palvelujen edistäminen. Uudet valtioneuvoston piiriin tulevat järjestelmät otetaan usein ensimäisenä käyttöön juuri Valtiovarainministeriössä.

- Ja ympäristöhän on vertaansa vailla! Ministeriö sijaitsee Valtioneuvoston linnassa Senaatintorin laidalla ja tämä talo on nähtävyys sinänsä, portaikossa on esim. kyltti sillä paikalla, jossa Eugen Schauman losautti Bobrikovin hengiltä. Historian siivet siis havisevat, oma työhuoneeni sijaitsee vanhassa hevostallissa ja ikkunastani näkyy Ritarihuone. Samassa rakennuksessa sijaitsee myös pääministerin työhuone ja oikeuskanslerin virasto. Syytöksesi ylettömästä tylsyydestä ovat siis kerta kaikkiaan aiheettomia!

- Täytynee myöntää ennakkoluuloisuuteni. Millainen työilmapiiri ministeriössä on ja millaisia työkavereita sinulla on?

- Työilmapiiri on erittäin hyvä. Muistan harjoitteluajaltani sen että kukaan ei koskaan hermostunut tumpeloon harjoittelijaan, vaan kaikki suhtautuivat äärettömän kannustavasti ja ymmärtävästi.

Eeva-Marian osastolla, tietopalvelussa, työskentelee 8,5 henkeä. Puolikas tarkoittaa vajaata työviikkoa tekevää. Organisaatioon kuuluu tietopalvelupäällikkö, kaksi informaatikkoa ja tietopalvelusihteereitä.

- Kaikki naisia, eri-ikäisiä ja taustat ovat erilaisia, joillakin on alan koulutusta ja toiset ovat "ajautuneet" näihin töihin, mutta ammattilaisia kaikki tyynni! Kaikki auttavat toisiaan parhaansa mukaan ja yhteistyö sujuu todella joustavasti.

Tietopalvelun pääasialliset tehtävät ovat kirjaamo- ja arkistotoiminnot, EU-asiakirjojen jakelu ja ministeriön kirjaston hoito.

- Ministeriömme hallinnonalaan kuuluvat myös valtion henkilöstöasiat, joten ministeriön työilmapiiriä tutkitaan säännöllisesti ja henkilöstöön panostetaan muutenkin; koulutusta saa tarpeen mukaan ja tehtäväkiertoon jopa usutetaan lähtemään.

- Työllistääkö ministeriö paljon informaatioalojen opiskelijoita?

- Onhan täällä paljon tehtäviä, joihin alamme koulutus soveltuu, esim. asiakirjahallinto, tietohallinto, hallinnon kehittäminen (esim. sähköinen asiointi), tietopalvelut. Opiskelijoita ei nähdäkseni hirveästi työllistetä esim. tilausgradujen muodossa, mutta kiinnostusta varmasti olisi, jos joku tarjoutuisi!

Ministeriöön otetaan monia harjoittelijoita joka vuosi ja tietopalvelussa on perinteisesti ollut kaksi kesäharjoittelijaa.

- Monasti harjoitteluista poikii myös vakituisempia työsuhteita, kuten minullekin kävi.

ministeriö jatkuu...

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

- MIKÄ SE ON JA MITÄ ILOA SIITÄ ON?

Valtiovarainministeriö on yksi Suomen valtion 13 ministeriöstä. Valtiovarainministeriö vastaa kestävän kasvun talouspolitiikasta ja valtiontalouden hyvästä hoidosta, tuloksellisesta julkisesta hallinnosta sekä näiden edellyttämästä kansallisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä.

TIETOA JA KANAVIA

Valtiovarainministeriöön löytää sujuvasti Suomen valtioneuvoston osoitteesta www.vn.fi. Tämä osoitehan on monille tuttu jo tiedonlähteiden harjoituksista. Portti kansalaisten tietopankkeihin. Valtioneuvoston sivuilta on suora pääsy ministeriöiden erilaisiin tiedotteisiin. Näiden joukosta löytyy mm. liikenne- ja viestintäministeriön 16.8.2000 päivätty tiedote, joka vahvistaa Suomen asemaa kännykänkäytön ykkösmaana. Tiedotteen mukaan matkapuhelin on jo 70 % suomalaisista, kakkossijalla tulee Islanti myös n. 70 % osuudella. Asetelmat ovat tietenkin saattaneet muuttua sitten brittien jouluinnostuksen. Mielekäs kännykänkäyttö edellyttänee kuitenkin myös matkapuhelinliittymää. Toinen kiinnostava on opetusministeriön 28.11.2000 päivätty tiedote, jossa opetusministeri peräänkuuluttaa korkeakoulujen tutkintojärjestelmien entistä suurempaa vastaavuutta työelämän tarpeisiin. Täällä ne uutiset siis tapahtuvat.

Valtiovarainministeriön sivuilta on myös pääsy www.otakantaa.fi -sivuille, joilla voi osallistua keskusteluun hallinnon kehittämisestä. Keskusteluun voi osallistua omalla nimellä tai nimimerkillä. Ainakin seuraamissani keskusteluissa osallistujien määrä oli kuitenkin aika vähäinen. Yksi mielenkiintoisista keskusteluaiheista koski kansalaisten tietoteknologian taitoja, siis pitäisikö niitä edellyttää samaan tapaan kuin esim. luku- ja kirjoitustaitoja. Keskustelussa tuli aika selvästi ilmi mielipiteiden kärjistyneisyys akselille "vanhat syrjäytyvät - nuoret pysyvät mukana".

ARKISTOJA JA RAPORTTEJA

Tietopankkiominaisuutta lisää ratkaisevasti se, että verkon kautta kansalaisilla on helppo pääsy selailemaan ja päättömästi surffailemaan tietoaineksen joukossa. Jos verrataan eforttia valtion virastossa asioimisen ja verkossa surffaamisen välillä, voi nopeasti vetää johtopäätöksensä siitä, lisääkö verkko ihmisten tiedonsaantimahdollisuuksia vai ei. Huolettomastikin voi katsella ja tutustua erilaisiin raportteihin ja keskustelualoitteisiin, kun tietää ettei missään kulmassa luuraa virkailijaa joka olettaa sinun olevan aktiivinen kansalainen. Kunhan nyt käy katselemassa jos siellä jotain kiinnostavaa olisi.

Olli-Pekka Heinosen luotsaama tietoyhteiskuntaasiain neuvottelukunta asetettiin valtioneuvostossa tietoyhteiskunta-asioiden yhteensovittamista varten. Neuvottelukunnan tehtävänä on mm. ennakoida ja seurata tietoyhteiskuntakehitystä, kehittää elinkeinoelämän ja hallinnon vuorovaikutusta tietoyhteiskunnan kehityshankkeissa sekä seurata myös tietoyhteiskuntakehitystä koskevia kansainvälisiä asioita. Neuvottelukunnan raportit ja arkistot löytyvät seuraamalla linkkejä hallinnon kehittäminen ja tietoyhteiskunnan kehittäminen. Suosittelen kaikille kiinnostuneille tutustumista 14.6.2000 julkaistuun raporttiin "Suomi tietoyhteiskuntana", jota kuvataan seuraavasti:

"...raportti pyrkii antamaan yleiskuvan tietoyhteiskuntakehityksestä Suomessa...pyrkii hahmottamaan tietoyhteiskuntakehityksen nykyistä vaihetta sekä arvioimaan tietoyhteiskunnan yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia."

Myös raportin lähdeluettelosta löytyy monia tutustumisen arvoisia opuksia.

Linkit:
Valtiovarainministeriö: www.vn.fi/vm
Raportti *Suomi tietoyhteiskuntana*:www.vn.fi/vm/kehittaminen/tietoyhteiskunnan kehittaminen/raportti

Teksti: Katja Hilska

Satunnainen infolainen

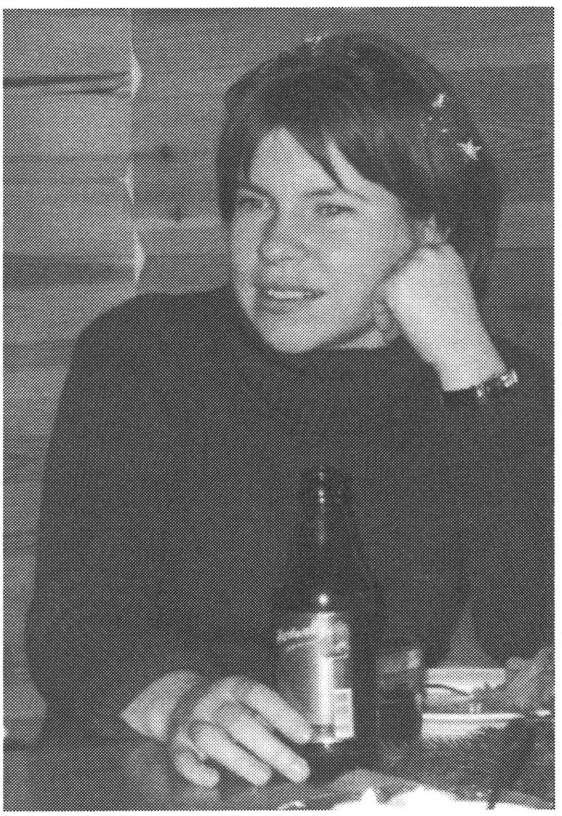
Eeva Pekkanen, 21v.

Eeva on kotoisin Huutjärveltä ja asunut muutaman vuoden Kotkassa ennen Tampereelle muuttoaan. Eeva opiskelee informaatiotutkimusta ensimmäistä vuottaan.

Ylioppilaskirjoitusten jälkeen hän opiskeli vuoden Hartolan kansanopistossa ja pääsykokeita edeltävän vuoden hän kertoo viettäneensä lukien. Eeva on yhä etsimässä vastausta kysymykseen "mikä minusta tulee isona?" Ammatinvalinnanohjauksessa hänen todettiin sopivan niin kirjasto- kuin sosiaalialalle.

- Valitsin informaatiotutkimuksen koska se oli mielenkiintoinen sekä suhteellisen selkeä vaikuttava ala, eikä vaikuttanut millään tavalla tylsältä.

Ala vaikuttaa monipuoliselta ja ennen kaikkea opintojen jälkeen voi työskennellä monenlaisissa työpaikoissa. Eevaa ei perinteinen toimistotyö kiinnosta.

Sivuaineita Eeva ei ole vielä päättänyt, mutta on harkinnut ainakin markkinointia ja hallintoa sekä tietenkin tiedotusoppia. Yliopistolla hän aikoo ottaa koulutusneuvontaa.

Asiasana toivottaa Eevalle onnea opinnoissa ja harkitsee itsekin opinto-ohjaajalla käymistä.

Teksti ja kuva: Katja Hilska

Musiikkikirjastonhoitaja

- mitä se tekee ja missä? Ja miksi se on liian harvinainen?

Vaikka Suomessakin yleisten kirjastojen musiikkiosastoja kutsutaan usein musiikkikirjastoiksi, eivät ne sitä virallisesti ole – osastoja vain - joten eivät niiden hoitajatkaan ole musiikkikirjastonhoitajia. Jossain muualla (mm. Saksassa, Yhdysvalloissa...) vastaaviin töihin koulutetaan omaa henkilöstöä, joka jo opiskellessaan saa valmiuksia toimia nimenomaan musiikkiaineiston parissa.

Miksikö? Eikö kaikkia aineistoja dokumentoida, järjestetä ja jaella samalla tavoin? Periaatteessa kyllä, mutta koska musiikkia (nimenomaan ääninä) nykyään tallennetaan kirjoja pidemmälti standardoituihin esineisiin ja koska musiikki on olemassa useimmiten kestoltaan suppeassa muodossa, sen halutaan myös olevan löydettävissä "perusyksikkömuodossaan", siis yksittäisen teoksen tai sen osan tarkkuudella. Tästä seuraa yksi musiikkikirjastotyön perusomalaatuisuudesta: dokumentointi, aineiston luettelointi ja sisällönkuvailu, on työn keskeisiä sisältöjä, useimmiten aivan yhtä keskeinen alue kuin tiedonhaku.

Vaikka aineistotietokantoja onkin jo mahdollista täydentää keskitetyin palveluin, jää ainakin suurempien kokoelmien hallinnoinnissa yksittäisten kirjastojen tehtäväksi varsin mittava ostotietueiden täydennystyö samoin kuin vain omaan yksikköön hankitun aineiston koko dokumentointi.

Käytännössä musiikkikirjastonhoitajan perustyö jakautuukin useimmiten karkeasti kahtia luettelointiin ja neuvontaan. "Neuvonta" sisältää pääasiassa tiedonhakua erityisesti omasta, mutta myös toisten tietokannoista sekä netistä, minkä merkitys tiedonhaun apuvälineenä on populaarimusiikkia lukuunottamatta yllättävän vähäinen.

Suuremmissa kirjastoissa on toki myös erikoistuttu myös pelkästään musiikin luettelointitehtäviin, mutta tällaisia vakansseja lienee Suomessa korkeintaan kymmenkunta, kun musiikkiosastoilla toimivia kirjastonhoitajia lienee yleisissä kirjastoissa vähintään toista sataa ja alan oppilaitoksissa nykyään kymmeniä (joista kaikki eivät tosin ole "oikeasti" kirjastonhoitajia).

Musiikkikirjastojen henkilöstö on toiminut alalla jo varsin pitkään, useimmiten pidempään kuin 10 vuotta, ja kouluttautunut työhönsä pääosin työssä ollessaan. Uuden, alasta kiinnostuneen henkilöstön hankinta on aina ollut jonkinasteinen ongelma, mutta lähitulevaisuudessa suurten ikäluokkien eläköityessä siitä on tulossa sen kaltainen ongelma, joka mahdollisesti on ratkaistava kirjastolaitoksen ulkopuolisin päätöksin.

Jos ja kun informaatiotutkimuksen opiskelijoista ei valmistu riittävästi alalle suuntautunutta henkilöstöä, saattaa helpostikin viritä ajatuksia työvoiman rekrytoinnista poikkeusmenetelmin - joita on toki aikaisemminkin käytetty – esimerkiksi järjestämällä poikkeus- tai muuntokoulutusta. Kun eräiden tietojen mukaan joka sadas suomalainen on opiskellut jossain musiikkioppilaitoksessa, jotka nykyään muuten tuottavat kymmeniä, ellei satoja valmistuneita vuosittain, ei tuollaiselle joukolle voi löytyä tästä maasta oman alan töitä. Siispä työttömiä muusikoita töihin kirjastoihin!

Musiikkia opiskelleilla on sitä paitsi yksi tärkeä ominaisuus, joka useilta alalla työskente-

leviltä liian usein puuttuu: sujuva nuotinlukutaito, jota voisi pitää tietyssä mielessä perusedellytyksenä ainakin aineistoa dokumentoivalta ja neuvontatyötä tekevältä henkilöstöltä. (Kansainvälisen musiikkikirjastoliiton, IAML:n, aikoinaan tekemän suosituksen mukaan musiikkikirjastonhoitajan perusosaamiseen ikäänkuin kuului "muusikkous"; mielestäni se ei ole välttämätöntä, mutta laaja-alainen kiinnostuneisuus ja tietty musiikillinen yleissivistys sen sijaan on.)

Nykyään sekin luulo on turha, että musiikinopiskelijat harrastaisivat vain ns. taidemusiikkia; useimmissa konservatorio- tai ammattikorkeakoulutasoisissa oppilaitoksissa on myös populaarimusiikin opetusta. Sitä paitsi kokemuksesta voin sanoa, ettei hyväkään yhden – minkä tahansa – musiikin genren tuntemus tee kenestäkään hyvää yleisen kirjaston musiikkikirjastonhoitajaa.

Tärkeintä on olla laaja-alainen, mikä ei suinkaan tarkoita sitä, etteikö jossain voisi olla "friikki", mutta mikä tarkoittaa, että yhteen musiikin tyyliin sitoutuminen voi helposti tuottaa motivaatio-ongelmia.

Asiakaskunta jakautuu kaikkiin ajateltavissa oleviin "heimoihin", jotka edellyttävät saavansa samantasoista palvelua.

Siis korvat auki hankkimaan avaraa musiikillista yleissivistystä, jonka osana varsinainen musiikinkin opiskelu on puhdasta lisäarvoa!

Kyösti Mäkelä

Kirjoittaja on Jyväskylän kaupunginkirjaston musiikkiosaston johtaja.

Jyväskylän pääkirjaston musiikkiosaston sivuille on listattu musiikkikirjaston alaan kuuluvia internetsivuja. Sivuilta pääsee tutustumaan mm. julkaisuun "Internet musiikin jakelukanavana". Power Point -esitys sisältää erittäin hyvää ja käyttökelpoista perustietoa musiikin tallennus- ja esitysmuodoista verkkoympäristössä.

Jyväskylän alueella on tekeillä laajamittainen hanke musiikkitietokannan rakentamiseksi. Intermezzo-projektin tavoitteena on kerätä alueellinen musiikin tietopalvelu, jonka kautta voidaan saada tieto kaikesta Jyväskylän alueella olevasta musiikkiin liittyvästä aineistosta sijaintipaikkatiedoilla varustettuna.Tietokanta kootaan www-sivuston muotoon.

www.jkl.fi/kirjasto/musiikki

arkistojen aar

Arkistoihin eksynyt

- suurkäyttäjän näkökulma tutkimusarkistoihin

Kirjastot, museot, arkistot - kuinka lämpimiä ajatuksia ne minussa herättävätkään! Urani varhaisessa vaiheessa viihdyin niissä päiväkausia tuskin muistaen välillä syödä ja juoda - no, kuppi kahvia, savuke (vielä silloin) - mutta noilla retkillä ei oltu eväiden syömisen takia.

Yksin, muttei aivan. Avulias (tai joskus hyvinkin etäinen ja viileä) virkailija opasti, mikäli kehtasi tunnustaa, ettei oikein tiennyt mitä ja mistä oli etsimässä. Itselle ei aina ollut selvää sekään, miksi jotain aineistoa halusi penkoa. Aina niissä paikoissa tapasi myös kohtalotovereita, tuttuja samanlaisilla retkillään. Toiset tarkkaan selvillä siitä, mitä, mistä ja miksi etsivät, heidän työnsä eteni aikataulussa. Eräillä muilla retki venyi kuin entisellä sotapäälliköllä, kuvaannollisesti sanoen, hylätystä kylästä toiseen, laajat alueet tulivat kartoitetuiksi, mutta huoltoyhteydet venyivät ja lopulta katkesivat. Eksyksissä olo tuli minullekin tutuksi: kaikki kiintoisatkaan löydöt eivät kuljettaneet eteenpäin valitulla tiellä, saattoivatpa viedä aivan sivupoluille.

Enimmäkseen aikani kului arkistoissa. Kirjallisuutta saattoi tuoda kotiin, mutta arkistoaines oli saatavilla vain arkiston omissa tiloissa - tai jossain lähiarkistossa etälainana, aina valvottuna. Oli sellaisiakin arkistoja, joihin pääsi vain ministerin allekirjoittamalla luvalla. Eräässä oli käyttö tehty vaikeaksi arkistoluettelon saatavuuden rajoituksilla, ei ollut puhettakaan että siitä olisi saanut kopion itselleen. Ja sitten kun luuli löytäneensä jonkin tärkeän osion ja odotti sitä muutaman tunnin, saikin eteensä kansioita, joista oleellisin aines oli viety parempaan talteen tai hävitetty ja tilalle pantu jotain silkkoa jostain muusta osiosta. Tämän nimenomaisen arkiston ainesta kyllä sai siihen aikaan kopioida - kynällä omalle paperille, ei teknisiä apuvälineitä käyttäen. Salailun perinne oli vielä voimissaan.

Arkisto on jäänne tuottajansa toiminnasta ja kantaa sen leimaa. Sitä ei ole tuotettu vastaamaan toiminnan kannalta epärelevantteihin jälkipolvien kysymyksiin. Arkistonmuodostuksella on oman aikansa hallinto- ja muun toimintakulttuurin asettamat muodot, joiden tunteminen auttaa ymmärtämään, mihin aineistosta voi saada vastauksen, mihin ei. Pöytäkirjat voivat olla siistejä vaikka toiminta olisi ollut kuinkakin väkivaltaista (harvoin päinvastoin); esim. sodanaikaiset, siististi koneella kirjoitetut kuolemaantuomittujen teloituspöytäkirjat. On sentään parempi oikeusturvan ja ihmisoikeuksien kannalta, että asioita on dokumentoitu kuin että ne olisivat vain tapahtuneet, ilman että kenenkään vastuu tai osallisuus olisi tullut kirjatuksi muistiin.

Asiakirjat kertovat kuitenkin vain toiminnan muodollisesta, kirjaamiskelpoisesta, standardoidusta puolesta. Niiden marginaaleihin on jäänyt merkkejä myös sen epävirallisesta puolesta (esim. hovioikeuden istuntopöytäkirjaa pitäneen notaarin fyysisestä tilasta - kuten mustekynäkäsialan sortumisesta lukukelvottomaksi ja muste-

teita etsimässä

pullon kaatumisesta). Sen sijaan tosielämä, joka tapahtui asiakirjoista riippumatta, on useinkin löydettävissä ja hahmotettavissa vain itsessään epäluotettavana pidetystä muistitietoaineistosta, muistelmista ja haastatteluista. Voisi väittää, että arkistoja tuottivat aikansa nörtit, elämää ymmärtämättömät virkamieskirjurit, jotka kenties luulivat asioiden tapahtuvan lakimääräisten muotojen mukaisena tai uskoivat kirjaamansa olleen tapahtuman keskeinen ja oleellinen sisältö. Tavalliset ihmiset tiesivät, mistä elämässä oli kysymys, ja elivät sen.

Erään kirjaston kuva-arkistossa kohtasin kuvasarjan Suomen ns. vanhan sotaväen harjoituksista viime vuosisadan loppupuolella, Venäjän vallan aikana ennen sen lakkauttamista (mistä sitten seurasivat mm. kutsuntalakot, kun täältä ei haluttu lähteä Venäjälle asepalveluun). Monta kuvaa suorista rivistöistä, rynnäköistä, maastoutumisista, juoksuhautojen kaivuusta, loppuparaatista. Totuudellisin lienee kuitenkin ollut kuva kotiutumassa olevista, siviiliasuissa teltan siimeksessä ryyppäävistä rekryyteistä. Tällaisesta tilanteesta ei arkistoaines kerro muuta kuin harjoitusten yhteydessä kulutetun paloviinan määrän. Jotkin seikat ovat olleet itsestään selviä, asiaan kuuluvia, niistä ei ole välttämättä edes aikalaismuisteloita. Sitä vähemmän, mitä lähempänä arkielämän biologispohjaisia käytäntöjä ollaan.

Osa arkistoaineksesta, kuten kaikesta kirjoitetusta, selittää pois tosiasioita ja on tarkoitettu perustelemaan vallitsevia käytäntöjä, valtasuhteita ja etuuksia. Ajatellaanpa vaikka siirtomaavaltojen, reaalisosialismin maiden puoluevallan tai apartheidjärjestelmän arkistoja, joissa ei järjestelmän perusteiden vastaisia epäilyksiä voinut esiintyä. Suoranaisista väärennöksistä puhumattakaan - totuus on valtataistelussa ensimmäinen uhri, ja asiakirjat ovat siinä välineitä. Mutta asioista, joille aikalaiset ovat olleet sokeita, arkistot saattavat kertoa häpeilemättä niin että nykyihmistä hirvittää, onko tuollaista voitu tehdä. Esimerkkejä: merimiesten kohtelu laivoissa, lastenkotien, vaivaistalojen, mielisairaaloiden, vankiloiden, armeijoiden kurinpidolliset käytännöt. Kaikkiaan arkistojen asiakirjat kuitenkin käsittelevät asioita muodollisesti, paljon tosielämän merkillisyyksiä jää niiden ulkopuolelle.

Arkisto- vai nettisurffailu?

Periaatteessa arkistoainesta voidaan siirtää helpommin käsiteltävään ja tavoitettavaan muotoon, esim. nettiin. En ole selvillä, onko sukututkijoiden käyttämiä kirkonarkistoja jo alettu käsitellä näin, mutta harrastajakunnan suhteellinen laajuus saattaisi luoda sille edellytyksiä. Aikoinaanhan Suomen sukututkijat saivat Amerikan mormoneilta lahjan: nämä mikrofilmasivat kirkonkirjoja omalla kustannuksellaan arkistojen käyttöön omien eskatologisten pakkomielteidensä takia, saadakseen "pelastetuksi" edellistenkin sukupolvien sieluja (jotain tällaista se oli, en ole kovin perehtynyt asiaan). Mikrofilmit ovat säästäneet arvokkaita alkuperäisniteitä kovalta kulutukselta, mutta nykykatsannossa tuo tekniikka on kuitenkin varsin alkeellista.

Periaatteessa suku- ja muuta historiallista tutkimusta voitaisiin harjoittaa sujuvasti oman koneen ääressä poimimalla eri arkistojen aineistosta tarpeelliset ainekset muokattaviksi. Nythän jo voi aihekohtaisen tutkimuskirjallisuuden tietoja hankkia netistä, tosin rajoituksin: vanhempi tutkimus saa odottaa tuloaan surffareiden tietoon. Taloudellisen kannattavuuden vaatimus jättää tämän tehtävän etupäässä julkisen rahoituksen armoille, kukapa sille olisi ehtinyt sponsoreita hankkia.

Oma suhteeni arkistoihin on tunnepitoinen: ei ole kysymys pelkästään asiakirjojen sisältämästä, itsessään moniulotteisen epävarmasta ydininformaatiosta, vaan myös tutkimuksen esteettisemotionaalisesta ulottuvuudesta.

jatkuu seuraavalla sivulla...

arkistojen aar

Istua yksin kotona tai muussa työhuoneessa muovimetallirakenteisen hurisevan teknisen laitteen ääressä voi olla innostavaa kuin istuminen Rolls Roycen ratissa, muttei minua varten. Osaan rajallisesti arvostaa tätä teknistä mahdollisuutta, mutten usko omalla kohdallani sen voivan korvata arkistoelämyksiäni.

Suora persoonallinen kontakti virkailijaan: tunnen olevani asiakas, jolla on jokin paikka tutkimuksen institutionaalisessa kentässä. Roolikokemus on välitön, ei koneellinen. Julkinen palvelu on Suomessa nykyisin erinomaista (entiseen verraten), kun viranomaiset kokevat joutuvansa kilpailemaan palvelutuotannossa yksityisen sektorin kanssa. Ajatus, että julkisessa toiminnassa ollaan palvelemassa eikä käyttämässä valtaa (aina mielivaltaan saakka) on lyönyt itsensä siinä määrin läpi, että saattaisi olla varaa ottaa jokunen takaaskelkin, ihan arvokkuuden säilyttämiseksi. Ettei se tuntuisi ihan niin helpolta ja halvalta.

Asiakirjojen saaminen käsin kosketeltaviksi (vaikka silkkihansikkainkin): raskaan nahkakantisen niteen selailu, sen välittämä kosketus ihmisiin, jotka ovat monivaiheisessa prosessissa tuottaneet dokumentit ja tallettaneet niitä; kellahtava tai jo ruskehtava raskas paperi, kynän, mustekynän tai kirjoituskoneen jälki sen pinnalla... Tunnen olevani lenkki hallinnollisen ja muun kulttuurin ketjussa, osallinen kirjalliseen byrokraattiseen sivistykseen, joka kantaa ylimaallisia oikeusturvan ja yksilönsuojan ideoita vaikka onkin niitä kaltoin kohdellut. Se ei ole ollut pelkkää toimintaa, vallan- ja väkivallankäyttöä, vaan siinä on ollut mukana dokumentointikelpoisuuden vaatimus. Edes jokin vastuullisuus jälkipolvien edessä! Parhaita esimerkkejä tästä on Suomen vuoden 1918 kansalaissodan ja sen jälkiselvittelyjen selvittämismahdollisuus - esim. Espanja, Chile, Kamputsea, Kiina lienevät vailla mahdollisuutta samanlaiseen historialliseen reflektioon.

Tietokonemaailma on - viruksineenkin - kovin steriilin tuntuinen, aistimukseton: näppäimistö, jokin ääniefekti, kuvaruutu. Kirjastotkin ovat - kaikkine epidemiamahdollisuuksineen - vielä suhteellisen siistejä. Arkistoissa ja museoissa aineistot - sikäli kun niiden kanssa voi päästä suoraan kontaktiin - tulevat fyysisesti lähelle, hygienopaatti ei varmastikaan halua joutua kosketuksiin niiden kanssa. Itselleni osa tutkimustyön viehätystä ovat olleet vanhojen niteiden lehdillä selluloosaa laiduntavat kirjatäit (*Liposcelis divinatorius*) ja niitä metsästävät kirjaskorpionit (*Chelifer cancroides*). Ne muistuttavat, että elämä voittaa – byrokratiankin...

nimimerkki Octopus archivus

Kuvat: Katja Hilska

www.kiasma.fi
- portaali luovuuteen

VERKKOTEOKSET

Kiasman nettisivuilta löytyy muutakin infoa kuin aukioloajat ja lipunhinnat. On karttaa, esittelyjä näyttelyistä sekä linkki Kiasman verkkolehteen. Kiinnostavana produktiona ovat ennen kaikkea verkkoteokset, joihin tutustumalla saa kuvaa siitä miten taiteilijat verkkoa hyödyntävät. Näissä nähdään sitä luovuutta mikä useimmilta bisnessivuilta on jo ajat sitten hävinnyt.

Itseään kunnioittavat ja imagostaan huolehtivat yritykset suojaavat selustansa ja esittäytyvät hillityillä, tyylikkäillä, ammattilaisten toteuttamilla sivuilla. Kiasman verkkoteoksissa taas tutustuu hulluun luovuuteen, vapaaseen värien ja elementtien yhdistelyyn ja rajoja kokeilevaan asetteluun. Taiteilijoiden päätä eivät rasita väriopin säännöt tai html-kielen mahdollisuudet. Ehei. Kaikki väripaletin värit ovat vapaasti käytettävissä ja yhdisteltävissä, asettelun vaihtoehdoiksi jäävät vasen-oikea-keskitetty. Viattomuuden taakse on helppo piiloutua.

Poikkeuksen tekee Leena Krohnin teos *Sfinksi vai robotti*. Tekstit rauhoittavat ja vievät mukanaan satuun, virkistävät vangitsevan näyttötyön keskellä. Kauniit ja oivaltavat tarinat varoittavat mm. madonrei'istä keitoissa. Ahkera sekoittaminen voi saada aikaan singulariteettiilmiön kotikeittiössä. Myös futuristinen kuvitus on Krohnin käsialaa. Kuvat ovat digitaalisia ja pääsevät tekijän mukaan paremmin oikeuksiinsa tietokoneen näytöllä kuin painotuotteina. Näin varmasti onkin, toisaalta teok-set ansaitsisivat kookkaamman me-dian kuin parikymmentä tuumaisen näytön.

- Halusin jo kymmenen vuotta sitten tehdä kirjan, joka olisi digitaalisesti kuvitettu. Silloin sen toteuttamiseen ei ollut teknisiä mahdollisuuksia. Kuvanteko-ohjelmien ja tietoverkon kehittyminen ovat mahdollistaneet tämän aikeen toteuttamisen. Halusimme tutkia kirjallisen teoksen verkkojulkaisemista yhden ehyen kokonaisuuden kautta, Krohn kertoo.

Kirjan rakenne on lineaarinen ja lukuja juoksuttaa juoni Lyydia-tytön elämästä. Erityisen koskettava on tarina *Te tulette lukemaan kirjaa,* joka kertoo pienen tarinan kirjaston ja käyttäjän kohtaamisesta.

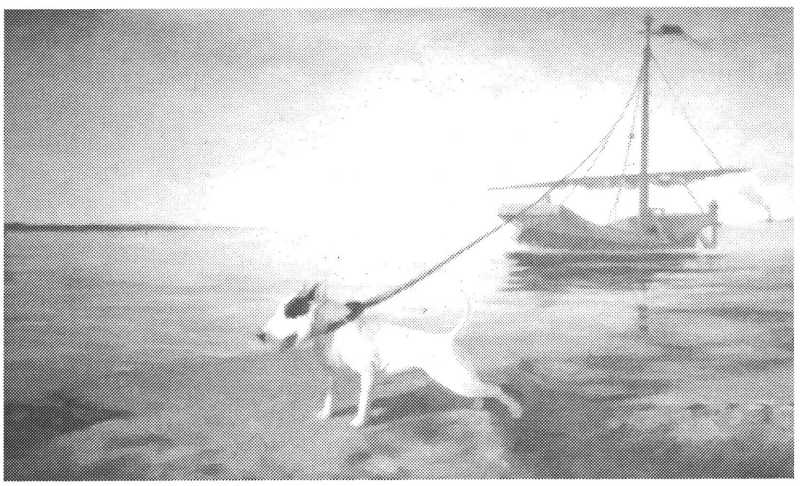
NUORTEN NÄYTTELY

Perinteisestä tarjonnasta, kalenteri-osuudesta, löytyy sieltäkin kiintoisaa katseltavaa. Nuorten näyttely pystytetään Kiasmaan ja Taidehalliin 20.1.2001-18.2.2001. Kiasmassa on esillä ensisijaisesti mediataiteen teoksia. Näyttelyn järjestää Suomen taiteilijaseura.

Nuorten näyttelyllä on pitkät perinteet. Se järjestettiin ensimmäisen kerran Helsingin Taidehallissa 1939 ja sen jälkeen vuosittain. Sotavuodet toivat joitakin taukoja näyttelyyn. Vuoden 1995 näyttelyn jälkeen Taidehalli keskeytti näyttelyn järjestämisen, koska nuoren taiteen todellinen tila ei enää näkynyt näyttelyssä. Järjestäjät uskovat, että tämän vuoden näyttely on entistä kiinnostavampi uuden rakenteen sekä lisääntyneiden resurssien ja yhteistyökumppanien ansiosta.

Tutustu itse: www.kiasma.fi.
Sfinksi vai robotti myös: www.kaapeli.fi/krohn/sfinksi/

Teksti: Katja Hilska

Leevi Kivisaari/Volgan vanki (Nuorten näyttely)

millaista on kirjastotyö

Kiasmassa?

- haastateltavana Kiasman kirjastonhoitaja

Kiasmassa toimii kirjasto joka palvelee lähinnä tutkijoita. Se on nykytaiteeseen keskittynyt tutkimuskirjasto, jonka keskeisiä aineistoryhmiä ovat kotimainen nykytaide, nykytaiteen uusimmat kansainväliset ilmiöt mm. mediataide, käsitetaide, performanssi ja body art, kokoelmataiteilijat sekä taidelehdet.

Kirjaston kokoelmien perustan muodostaa Valtion taidemuseon kirjastosta siirretty nykytaiteen aineisto 1960-luvulta lähtien. Kokoelmaa kartutetaan Nykytaiteen museon näyttely- ja tutkimustoimintaa tukien.

Kirjastossa on 6 tutkijapaikkaa ja 2 yleisöpäätettä, joista on yhteys Valtion taidemuseon taideteosrekisteriin Vatiin. Kirjastossa on myös taiteeseen liittyviä cd-romtietokantoja. Kirjasto toimii käsikirjastona, mutta aineistosta saa ottaa kopioita. Ulkopuolisille tehtävät laajat tiedonhaut ovat maksullisia.

Tietopalvelua annetaan museon henkilökunnalle sekä sopimuksen mukaan ulkopuolisille nykytaiteen tutkijoille. Ulkopuolisten käyttäjien kannattaa soittaa kirjastoon etukäteen ja tiedustella löytyykö aiheesta materiaalia.

Kiasman kirjastonhoitaja **Tellervo Yli-Hallila** vastaa tutkijakirjaston palveluista.

- Tehtävänäni on Nykytaiteen museon näyttely- ja tutkimustoimintaa tukevan kirjastokokoelman kehittäminen sekä tietopalvelu museon henkilökunnalle ja sopimuksen mukaan myös ulkopuolisille tutkijoille.

Tellervo on työskennellyt Valtion taidemuseon kirjastossa vuodesta 1990 lähtien ja nyt siirtynyt Kiasmaan kirjastonhoitajaksi.

Aikaisempia työpaikkoja ovat olleet mm. Taideteollisen korkeakoulun kirjasto 1984-1990 ja Eduskunnan kirjasto 1980-1984.

Olet opiskellut Tampereen ja Helsingin yliopistoissa. Mikä oli pääaineesi ja mitä muita aineita luit?

- Tampereella opiskelin itse asiassa germaanista filologiaa pääaineena, mutta myös informaatiotutkimusta (silloista kirjastotiedettä ja informatiikkaa) sivuaineena, koska se takasi ainakin työpaikan kirjastossa. En kuitenkaan vielä ollut täysin varma miksi varsinaisesti haluaisin isona, joten siirryin sitten jossain vaiheessa Helsinkiin lukemaan taidehistoriaa ja muita ns. museoaineita kuten arkeologiaa ja kansatiedettä. Noihin aikoihin aloin tietoisemmin myös ainakin haaveilla näiden kahden opiskelualan yhdistämisestä, mikä sitten onnekseni toteutuikin kun sain vakituisen työpaikan Taideteollisen korkeakoulun kirjastosta.

- Taidekirjastomaailma ja -työ imaisivatkin tehokkaasti syövereihinsä, opinnot hidastuivat ja lopulta nimenomaan taidehistorian gradu jäi kesken ja tekemättä... Kolme vuotta sitten palasin Tampereen yliopistoon opiskelemaan tietoverkkojen maisteriohjelmaan ja tällä kertaa informaatiotutkimus pääaineena.

Miten arvelisit opintojen sisällön muuttuneen näiden vuosien aikana?

- Taidehistorian sisältö ei sinänsä ole muuttunut, mutta näkökulmat kylläkin. Myös uudet taideilmiöt ovat enemmän esillä, samoin taideteoria- ja filosofia ja tutkimusmenetelmiä opetetaan paljon tehokkaammin. Kirjastomaailma on puolestaan mullistunut atk:n ja tietoverkkojen myötä varsin perusteellisesti. Tiedän omasta kokemuksestakin, että

opinnot painottuvat nyt paljon enemmän tiedon hallintaan, hakuun ja välittämiseen informaatioteknologian avulla. Tosin muutaman kerran olen törmännyt siihenkin outoon tunteeseen, että onko mikään kuitenkaan muuttunut pohjimmiltaan miksikään.

- Minkä verran henkilökuntaa Kiasman kirjastossa tällä hetkellä työskentelee? Entä muissa informaatiotehtävissä Kiasmassa?

- Tällä hetkellä Kiasman kirjastossa työskentelee yksi vakituinen kirjastonhoitaja. Aikaisemmin meillä oli myös määräaikainen kirjastosihteeri, osin kokopäiväisenä osin puolipäiväisenä, mutta tänä vuonna jouduttiin valitettavasti tekemään rankkoja leikkauksia määrärahoihin. Ateneumissa toimivassa Valtion taidemuseon kirjastossa työskentelee kirjastonhoitaja ja kaksi tutkimusavustajaa, joista toinen avustaa nyt kaksi päivää viikossa Kiasman kirjastossa lähinnä luetteloinnissa. Kiasman kuva-arkistossa, joka toimii samoissa tiloissa kirjaston kanssa, työskentelee yksi tutkija. Hän vastaa kuvapuolen tutkijapalvelusta, dia- ja videokokoelmien luetteloinnista ja lisäksi myös nykytaiteen dokumentoinnista, joka tarkoittaa että museon omien kokoelmien lisäksi taideteoksia kuvataan myös gallerioissa ja muissa museoissa.

- Muista Kiasman "informaatioammattilaisista" voisi mainita ainakin viestintäsuunnittelijan ja viestintäassistentin, jotka vastaavat Kiasman ulkoisesta tiedottamisesta (näyttelyt, kausiesitteet, Kiasma-lehti jne.) Verkkomediasuunnittelija puolestaan vastaa Kiasman internetsivuista sekä museon sisäisestä Kiasmanet -tiedotussysteemistä, jonka sisältö vaihtuu näyttelyiden mukaan.

- Ja kysymys joka varmasti kiinnostaa monia... Minkälaiset mahdollisuudet informaatiotutkimuksen opiskelijalla on päästä työharjoitteluun Kiasman kirjastoon?

- Periaatteessa olemme kiinnostuneita harjoittelijoista, mutta siinä on lähinnä rahaan liittyvä pienoinen ongelma - emme välttämättä pysty osallistumaan harjoittelijan palkkakuluihin, vaikka kyse ei sinänsä edes ole mistään ylivoimaisesta summasta. Kuten edellä jo mainitsin, määrärahoja on tänä vuonna leikattu roimasti.

- Harjoittelu ei välttämättä myöskään tapahtuisi yksin Kiasman kirjastossa vaan pikemmin koko Valtion taidemuseon kirjastossa, johon kuuluu myös Ateneumissa toimiva kirjasto ja Sinebrychoffin museon käsikirjasto. Sanoisin kuitenkin, että yrittänyttä ei laiteta - aina voi yrittää ja kysyä, vaikka mahdollisuudet eivät juuri tällä hetkellä hyviltä näytäkään. Kannattaa myös laittaa potentiaalinen harjoittelupaikka korvan taakse tulevaisuudenkin varalle, ensi vuonna tai seuravana meillä on ehkä taas paremmat mahdollisuudet ottaa harjoittelijoita...

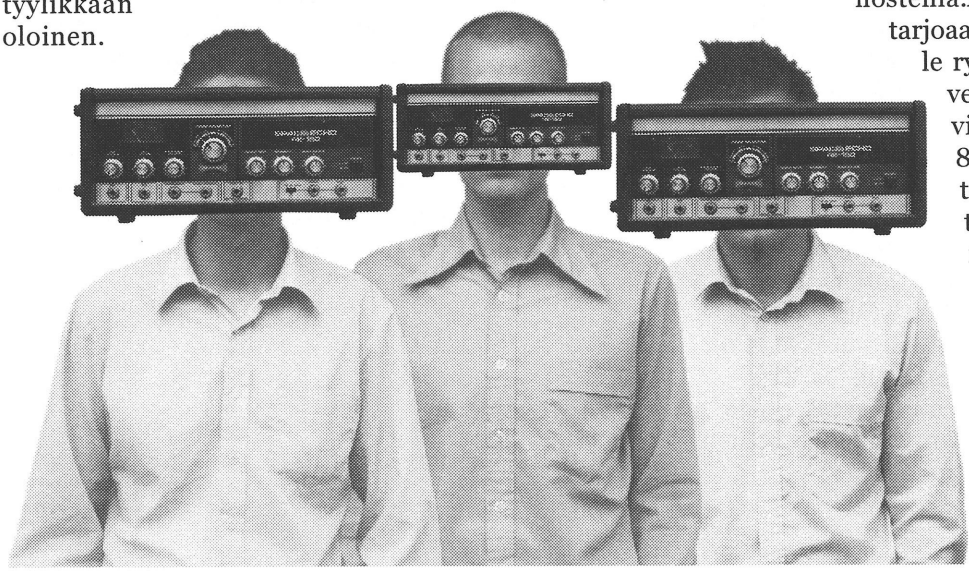
Infon opiskelijoista ainakin yksi onnekas on ollut harjoittelussa Kiasmassa. Siis Valtion taidemuseon kirjastossa, johon myös Kiasma kuuluu. Yrittänyttä ei laiteta!

Teksti: Katja Hilska

Aavikko

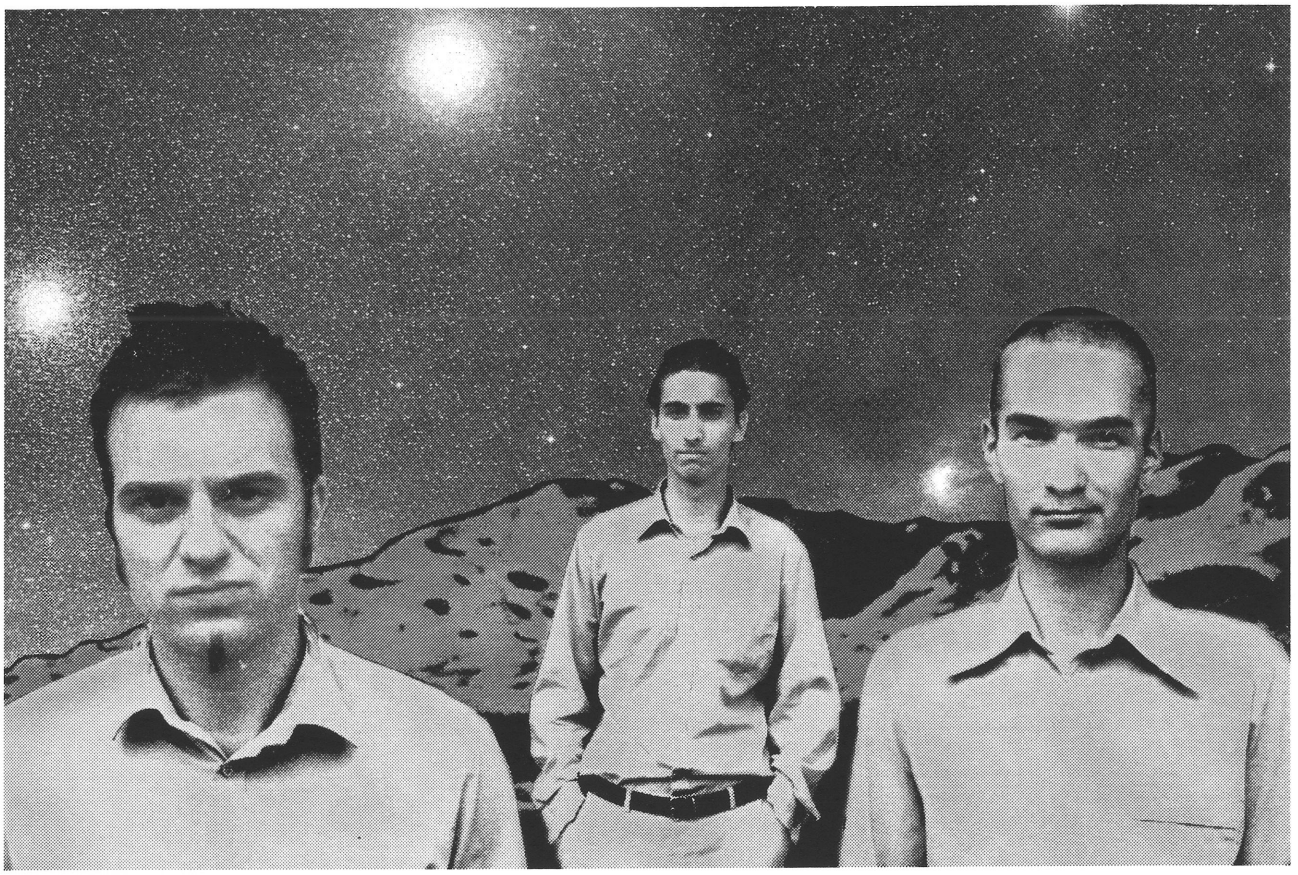
Aavikon, tuon Siilinjärven ylpeydenaiheen, uusin levy, marraskuussa ilmestynyt Multi Muysic on otettu varsin innostuneesti vastaan. Kyseessä on bändin vasta toinen täyspitkä, mutta ihan vasta-alkajista ei silti ole kyse, vaan bändi on perustettu jo 1995. Ennen Multi Muysiciä Aavikko on ehtinyt julkaista yhden levyn (Derek!) ja kolme ep:tä (Aavikko, Oriental Baby, Viitostie), jotka kaikki ovat olleet mitä erinomaisempia julkaisuja ja ehdottomasti hankkimisen arvoisia - jotkut jopa kahteen kertaan. Bändin ensimmäinen julkaisu, Aavikko-ep, nimittäin julkaistiin bändin muiden levyjen tavoin niin vinyylinä kuin CD:nä. Levyt vain eivät ole samanlaisia. CD:llä on studiolaatuiset hi-fi-versiot biiseistä, vinyylillä taas treenikämpällä mankalla nauhoitetut, levy-yhtiö Bad Vugumin pomon alun perin hurmanneet huomattavasti räkäisemmät lo-fi-versiot.

Multi Muysic on kansiaan myöten varsin tyylikkään oloinen.

Tyypilliseen tapaansa bändi itse esiintyy hyvin vähäeleisesti, tällä kertaa on vain yksi epäselvä kuva ja nimetkin vain biisien krediiteissä. Vaikka niinhän ne todelliset suuruudet toimivatkin, esimerkkinä toimikoon vaikkapa varsin legendaarinen New Order. Biisien nimet ovat yhtä älyvapaita kuin aina ennenkin, tällä kertaa jonkinlaisena yhdistävänä teemana on urheilun jännittävä maailma (Sports Criminal, Seoul'88, Slalom Tripmaster). Sinänsä biisien nimillä on varsin vähän tekemistä itse biisien kanssa.

Aavikkoa tuntemattomille on syytä kuvailla musiikkia hieman. Biiseissään Aavikko liittää halpojen sähköurkujen villit sisäänrakennetut rytmit liverumpaliin (monessa mukana oleva Tomi Leppänen), muutoin musiikista vastaavat lähes yksinomaan ne samaiset halvat sähköurut. Satunnaisesti saattaa levyillä kuulla saksofoniakin. Lisäksi urkusoundeja maustetaan vanhoista videopeleistä tutuilla äänitehosteilla.Aavikon musiikki tarjoaa hyviä fiiliksiä kaikille rytmikkäästä ja groovesta musiikista pitäville, mutta varsinkin 80-luvulla nuoruuttaan viettäneet nauttinevat äänimaailmasta. Aavikon musiikki on täysin instrumentaalista musiikkia, mutta yksi poikkeus tästäkin säännöstä on mukaan mahtunut: jo kesällä samannimisellä ep:llä ilmestynyt

Viitostie. Se on harvinainen Aavikko-biisiksi juuri siksi, että siinä on ihan oikeat laulut (puhesampleja on sentään esiintynyt aiemmin), tosin vocoderin läpi vedettyinä. Viitostie erottuu joukosta muutenkin kaikessa erinomaisuudessaan. Tyyliltään hyvin Kraftwerk-henkinen elektrodiskoteos edustaa aivan uudenlaista Aavikkoa. Kraftwerkiaanisesti liikkumisen teema on voimak-kaasti mukana, Suomea halkova Viitostie lienee yhtenevä Kraftwerkin Trans-Europe Expressin tai Autobahnin kanssa, vain pienemmässä Suomen oloihin sopivassa mittakaavassa.

Instrumentaalibiisien heikkous on siinä, että mukana laulettavien kertosäkeiden puuttuessa biisit sotkeutuvat helposti yhdeksi massaksi. Erityisesti niin käy tällaisissa määrissä, jonka vuoksi olenkin vakaasti sitä mieltä, että ep on Aavikollekin parhain formaatti. Täyspitkällä tavaraa on liikaa, eivätkä yksittäiset helmet (tällä levyllä esimerkiksi videomuodossakin päivänvalon nähnyt Seoul'88) oikein erotu joukosta siten, että ne vieläpä muistaisi nimeltä. Noh, kyseessä on pieni heikkous muutoin kerrassaan mainiolla levyllä, joka nostanee Aavikon kotimaisen yleisön suosiossa kuriositeetistä hieman tunnetummaksi ja jopa cooliksi jutuksi (jota saattaa, tai sitten ei, auttaa esiintyminen Radiolinjan mainoksessa viime vuonna). Ennen kaikkea, Aavikon musiikki on hauskaa ja täydellinen esimerkki siitä, että musiikki voi olla hauskaa ilman vitsikkäitä sanoituksiakin...

Diskografia:

Aavikko, 7" EP/MCD, Bad Vugum 1996

Derek!, LP/CD, Bad Vugum 1997

Oriental Baby, 7" EP/MCD, Hawaii Sounds 1999

Viitostie, MCD, Hawaii Sounds/ Spinefarm 2000

Multi Muysic, LP/CD, Hawaii Sounds/Spinefarm 2000

Kotisivu: www.lut.fi/~tinkala/ aavikko.html

Teksti: Mikko Saari
Kuvat: Spinefarm